

ուր ամէն տող արարչութեան մէկ երեսը
կը պատկերացնէ, առանց ընդլայնելու հոն
խտացուած գաղափարը:

Բնութեան տարրերը, ծառ, ծաղիկ,
հունձք, բերք, ծով, հով, անձրեւ, արեւ,
լուսին, երկինք... Թռչունի պէս ոստոս-
տուն եւ զեփիւռի պէս սահուն խօսքեր
կ'առնեն անոր հոգիէն եւ երկարաչունչ
համերգի մը կարճ նախերգանքը կը մատ-
նանշեն. այսպէս են Գարուն, Աշուն, Ա-
շուն կեանք, Աշուն օր, Ծաղիկ շաղիկ,
Բուսաբարեւ...

Բնութեան պէս Կոմիտաս Վրդ.ի սիրտը
անձայն եւ անարուեստ բանաստեղծարան
մըն է, ուրկէ ելած ամէն խօսք անձիգ
երաժշտականութիւն մը ունի իր մէջ.
Սիրահասկը

Ո՞վ է տեսել ծովի ծաւալ

Հովի Թաւալ.

Կամ արտերում հասկի տալիք

Ոսկի ալիք:

Կամ Աշուն – գիշերը

Ձիւնիկ լուսին

Սարի ուսին

Դեղին – կարմիր շաղալէն

Ալիք – ալիք խաղալէն...

Ծառեր, հողմեր

Ամէն կողմեր

Թըռչուն դառել երգելով,

Հեռու – հեռու հերկելով,

Երան – երան

Թռելով

Օդի վերան:

Այս կարճատեւ եւ ոստոստուն ամանակը
ունին բնութեան ինչպէս նաեւ միւս եր-
գերն ալ:

Բանաստեղծի տաք սիրտ ունի Կոմիտաս
Վրդ. եւ քնութեան զիտողութենէն կը
զգայ բնութեան մաքուր սէրը եւ մեր Միջ-
նադարեան Երաժիշտ – Աշուղներուն նման
կ'երգէ վարդն ու սէրը, որ իր մէջ երգի
կը փոխուի. կարգացէջ Հով ու ծով սէրը

Կապոյտ երկինքն էր եռում,
Կարմիր երկիրն էր ջեռում...

Հոգիս եկաւ հովի պէս,
Սէրը սքըտում ծովի պէս.
Ծոցին վարդեր՝ ասաց. Տե՛ս,
Քեզ սիրելու եկայ ես:

Կամ Մեհաւորը.

Եւ ամէն մարդ
Գըտաւ մի վարդ
Սըրտիկին գարդ:

Բայց

Ես մեհաւոր մըտայ տուն,
Ինձ մըխիթար գըտայ բուն,
Որ աչքերուս կապեց մէջ,
Ու տարածեց վերաբերում:

Կամ ձերմակ հեր, գարուն սէրը.

Ես ու դու սէր եմք,
Մէկ սըրտի տէր եմք.
Նըռան ճիւղերով բոցուն,
Սիրոյ տաղերով արքուն:

Իսկ Գորով – Սէրին մէջ շատ գողտր է
մայրական սէրը.

Գիրկը գըրկին՝ առաւ ու դըպաւ,
Սիրտը սըրտին՝ վառաւ ու կըպաւ,
Թեւեց աչերով.
Ձեռքը ձեռքին՝ առաւ ու հըպաւ,
ձերմակ վարդեակ՝ կուրծքին դըրաւ,
Լըռեց պաշելով:

Կոմիտաս Վրդ. որ «տարիներ անընդ-
հատ հաւաքած է հազարաւոր գեղջկական
երգեր... իր հոգին ընդունարանը եղած է
Հայ Ժողովուրդի զանազան հատուածնե-
րու տոհմիկ աւանդութեանց... ճերմընչ-
ուած է անոնցմով» քնարերգութիւններուն
մէջ, որոնք աշուղային ու ժողովրդական
երգերուն արձագանգը ունին իրենց մէջ:
Ձեռագիր տետրակին մէջ տեղ տեղ (լու-
սանցքներու վրայ) երաժշտական խաղերու
գոյութիւնը, «բառերու... ներդաշն յան-
դաւորումը» ենթադրել կու տան, որ Կո-
միտաս Վրդ. մտադրած էր լաւադոյնները
եղանակաւորել (Թ):

Քերթուածները ունին մեր ժողովրդա-
կան երգերուն լեզուն. կը սիրէ կրկնու-
թիւններ, նմանաձայնութիւններու խա-
ղեր, որոնք յանգերուն երաժշտականու-
թիւն մը կու տան. ինչպէս ձերմակ հեր,
Գարուն սէր, Հով ու ծով սէր...
Բուսաբարեւ.

Ծառի՛կ, ծառի՛կ...
Բունի՛կ, բունի՛կ
Կաթնետունիկ...
Եռուն – եռուն կըրակելով
Հեռուն – հեռուն ճըրագելով:

Սէր ու ջեր.

Ձիս կը սիրե՞ս – շըրշընցեց,
Ձիս կը սիրե՞ս մըրմընցեց,
Ծաղիկ – ծաղիկ ծիծաղեց,
Գաղիկ – գաղիկ շաղ մաղեց:

Ծովակ, Նաւակ.

Ծովի վերայ ծիր ու ծիր,
Հովի վերայ ցիր ու ցիր...

Ունի յատուկ Տաղաչափութիւն եւ նորո-
րինակ բառեր, բայց միշտ արուեստագէտի
ստեղծագործութիւն, որ նորութեան մէջ
երեւան կը բերէ ինքնատիպ գիծեր: Յա-
ճախակի կը դործածէ գոյականը անակա-
նաբար, դարուն սէր, աշուն օր, աշուն գի-
շեր, չուշան սիրտ... Կամ հով ու ծով
սէր, գորով սէր, հով սէր... Եւ նմաններ:
Երբ մենք դեռ շատ արտադրութիւններ կը
սպասէինք, անդուժ ժամանակը վրայ հա-
սաւ եւ Լոյսը դադրեցաւ իր ճառագայ-

թումէն. աշնան օրուն մը պէս տխուր
եղաւ անոր յանկարծ նուաղումը, ինչպէս
նախապէս երգած էր Աշուն օրին մէջ.

Մոխիր ամպեր ծիր եկան
Դալուկ – դալուկ,
Սարի վերայ ցիր եկան:
Հալեց աշուն օր
Կեանքիս սեւակը:

Հատորը փոքրիկ է բայց մենք քիչ մը
երկարեցանք մեր խօսքին մէջ, որովհե-
տեւ սիրելի է Հեղինակը, սիրելի է անոր
յիշատակը:

Մենք քաջալեր եւ յաջողութիւն կը
մաղթենք ամէն անոնց որ կորուստէ կը
փրկեն այսպիսի տոհմային նշխարներ,
երբեմն որքան ալ փոքր ըլլան. բայց հոս
մեր շնորհակալութեան հետ մասնակի
մաղթանքը կ'ընենք Մշակոյթ – Հրատարակ-
չականին, որ կրկնապատկէ իր ազդեցու-
արտադրութիւնները:

Հ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼ

Հակառակ ներկայ պատերազմին ծանր
պայմաններուն, Հայ Մամուլը, մասնաւո-
րապէս Եւրոպայի բաժինը, մեծ զոհողու-
թիւններով է որ կը շարունակէ արտա-
դրել, համոզուած ըլլալով, թէ ամէն
ժամանակի մէջ եւ ամէն պայմաններուն
տակ՝ մտաւոր ու բարոյական մշակոյթը
հափանիչն է մեր ուժերուն տոկունութեան
եւ ամէնէն անհրաժեշտ ազդակը լուսաւո-
րութեան ուղին բանալու ու միտքերու
հաւասարակշռութեան գետինը հարթելու:
Ներկայ տագնապներուն գլխաւորն է
տնտեսականը ամէն ճիւղի մէջ, որմէ աւե-
լի կամ նուազ չափով ազդուած են միջադ-
րայինին հետ նաեւ ազգային մեր լրագիր-
ներն ու ամսաքերքերը. առաջիններէն
ոմանք օրական մէկ թերթի վերածուելով,
իսկ երկրորդէն՝ դադրելով մէկ քանիներ.
Համեմատաբար աւելի տուժողը՝ Փրան-
սայի եւ Գերմանիոյ հայ մամուլն է.
պատճառը շատ հասկնալի:
«Բազմալէպ»ի նախորդ թիւով տուինք
1939ի մեր գրեմական նորութիւնները եւ
Հայ ու Հայաստան օտար մամուլին դուր-
ծուելութիւնը զանազան երկրներու մէջ:

Հոս մեր ընթերցողներուն պիտի հրամ-
ցընենք համառօտագիծ ամփոփոյքը 1939ի
ամսաքերքերուն, առնելով անոնցմէ դը-
րական ու բանասիրական տեսակէտով կա-
րեւորագոյնները, եւ ջանալով մատնանշել
մասնաւոր կարեւորութիւն ներկայացնող
յօդուածները:

* * *

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

(Հայագիտական Ուսումնաքերք – 53-դ
տարի – վիճակ)

Կը ցաւինք որ ներկայ պայմանները
չափազանց սեղմած ու վերածած են մեր
Վիեննական յարգելի Հայրերու բանասի-
րական օգտաշատ թերթը:

Ցարդ ստացած ենք Յունուար – Յունիս
թիւը. տեղագրական – պատմական տեսա-
կէտով շահագրգռող է՝ Հ. Յ. Տաշեանի
«Հին Հայաստանի արեւմտեան սահմանը»
Փոքր Հայք եւ Կողովինէ (Սերաստիա)»
ուր հմուտ ու տաղանդաւոր Մխիթա-
րեանը կ'ապացուցանէ տեղագրական ու
պատմական նշանակութիւնը Փոքր Հայքի՝

իրը պետութիւն, իբր պոնտական, հոռ-
մէական ու բիւզանդեան նահանգ(12):
Վանքերու պատմութեան շուրջ բանասի-
րական յօդուածներ են՝ Հ. Հ. Ոսկեանի
«Բիւզանդաց ծովի կղզիներու անապատ-
ներն ու վանքերը»(25) եւ Սարուխանի
«Վիրահայքի Տայք եւ Կղարջը գաւառների
հին հայ եւ վրացական վանքերը»(102):
Ն. Գասպեան կը շարունակէ Պուլկարիոյ
«Հայերէն Ձեռագրաց» ցուցակադրութիւ-
նը(77): Իսկ Հ. Վ. Ինգլիզեան իր «Հա-
յաստան Ս. Գրքի մէջ» ով «Կորդուաց»
լեռը կը ջանայ ցուցնել իբր Նոյեան Տա-
պանի իջման կայանը(1):

ՍԻՈՆ

(Ամսագիր կրօնական, գրական, բանա-
սիրական - 13-դ տարի. Նոր Շրջան երու-
սաղէմ. Յունուար - Դեկտեմբեր)

Սիոն գրական ու բանասիրական իր
մշակած նիւթերով եւ իր «Խմբագրա-
կաններով» եւ «արդի հարցերով» կը հե-
տեւի օրուան կեանքին, ինչ որ հրամայա-
կան պահանջ մըն է, եթէ չենք ուզեր
ամբողջ վատնել մեր ուժերը եւ մեր ժա-
մանակէն ու պարագաներէն դուրս դուր-
ծել: Ստուգաբանական եւ դասական ու ոչ
դասական լեզուներու մասին կարեւոր
յօդուած մըն է Ն. Աղոնցի «Հ. Ակինեանի
պատասխանին պատասխանը» Ս. Ալպո-
յաճեանի տեսութիւնը Պ. Արշակ Սաֆրաս-
տեանի գործին շուրջ, «Հայոց հնագոյն
պատմութիւնն ու լեզուն ըստ սեպագրու-
թիւնների» (55. 208. 232. 273. 297).
Քուչակ (Նահապետ Քուչակ) բառին բա-
տուգարանութիւնը, որ ըստ Հ. Պէրպէ-
րեանի, պահպանւում է եւ նոր-պարսկերէն
բառ մըն է «ֆիուլէֆ, ֆուտաֆ» եւ կը նշա-
նակէ կարմախաւս (նոյնիմաստ կոտակի)
(398):

Պատմականներէն՝ յիշենք Արտաւազդ
արքեպ. ի «Յովհաննէս եպիսկ. Ղալէմ-
քեար (հալէպցի)» ձեռագիրներուն շուրջ,
ուր կան մէկ քանի յիշատակարաններ
(228. 264). «Ներսէս Աշտարակեցիի քանի
մը կոնդակները» հրատարակուած Կ. Յ.
Բաժմաջեանէն (26):

Սիոնի մէջ գրախօսուած գիրքերն են,
Մեսրոպ Մաղիստրոս արքեպ. Տէր Մով-
սէսեանի «Հայկական երեք մեծ վանքերի՝
Տաթևի, Հաղարծնի եւ Դաղի եկեղեցի-
ները եւ վանական շինութիւնները» Յով-
սէպի վրդ. Գալայճեանի «Հայ եկեղեցա-
կան երգեր» Ահարոն Տատուրեանի «Պո-

նեմականք» Երեմիա Չէլչէլի «Օրա-
գրութիւն» (331. 367) եւ Անդրէասեանի
«Սպիտակ Արդարութիւն» (396):

Մարտ - Ապրիլ թիւը ամբողջապէս նը-
ւիրուած է ողբացեալ Ամենապատիւ Տ.
Թորգոմ Արքեպ. Գուշակեանի յիշատա-
կին, կեանքին ու գործունէութեան: Իսկ
Հոկտ. - Նոյեմբ. թիւը՝ անոր արժանաւոր
յաջորդին՝ Ամենապատիւ Տ. Մեսրոպ
Արքեպ. Նշանեանի գահակալութեան
հանդէսներուն:

ԱՆԱՀԻՏ

(Հանդէս Մտածման և Արուեստի - 10-դ
տարի, Փարիզ - Յունուար - Դեկտեմբեր)

Մեր վաստակաւոր գրագէտն ու բանա-
սէրը Ա. Չօպանեան, պատերազմի այս
դժուար օրերուն դեռ ձեռքէ չի թողուր
գրական առաքելութիւնը եւ դեկտեմբերի
թիւին մէջ դրած իր առաջադրութիւնը
«հակառակ այն բոլոր դժուարութեանց,
զոր կը յարուցանէ միջազգային մեծ ու
թերեւս երկարատեւ պատերազմի մը
ստեղծած կացութիւնը, որոշած եմ շա-
րունակել Ամախիտի հրատարակութիւնը»
արժանի է ամէն զննատանքի, ինչպէս
նաեւ ուշադրութիւնը եւ հաւատարմու-
թիւնը գրաւելու «Անահիտ» թատնորդ-
ներուն:

Բանասիրական տեսակէտէն կարեւոր են
Չօպանեանի և Սիմոն Երեմեանի «Ստեփան
Դաշտեցի» (Ժէ-ԺԸ դար) (յուն. - մարտ,
2: Ապրիլ-մայիս, 5). Ն. Աղոնցի «Մովսէս
Կաղանկատուացի» թանափէճը Հ. Վար-
դան Վ. Հացունիի հետ (ապրիլ-մայիս,
69: յունիս-սեպտ. 22: հոկտ.-դեկտ. 4):
Հոս կենսագրականները յատկապէս կը
մատնանչենք, որովհետեւ պատմական
ծանօթութիւններ կը պարունակեն ժամա-
նակին շուրջ. այսպէս «Յովհաննէս Փաշա
Սաղգեանի նամակները» (չար. նախորդ
տարուան. յունուար-մարտ, 12). «Արտա-
շէս Յարութիւնեանի կենսագրութիւնը»
(յունիս - սեպտ. 1). «Կարապետ Շահ-
պաղ» (յունիս - սեպտ. 40): Հայ Գեղար-
պաղ (յունիս - սեպտ. 40): Հայ Գեղար-
պաղի եւ արուեստի մասին են «Նորա-
դիւտի» եւ «Չուրազի» որմնակարգու-
թիւնից» (յունուար - մարտ, 24). «Նիւ-
թեր հայ գեղարուեստի պատմութեան
համար» (նոր-Չուրազի) եւ «Հայկական
գորգերը» (յունուար - մարտ, 34): Իսկ
գրականութեամբ հետաքրքրուողներուն
համար օգտակար է կարգալ նոյն ինքն
Չօպանեանի «Առողջն ու վատառողջը Շա-

հան Շահնուրի գրականութեան մէջ» յօդ-
ուածը (յունուար - մարտ, 79):

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(17-դ տարի - Պոսքըն - Ամերիկա.
Յունուար - Հոկտեմբեր)

Ամերիկահայ ամսագիրը պատիւ կը բե-
րէ Հայ Գրին. ամսական 176 էջոց գրա-
կան արտադրութիւն մը, որուն համար
իրենց աշխատակցութիւնը կը բերեն մեր
լաւագոյն գրիչներէն շատեր: Ընդհանու-
րին մէջ՝ հայ կեանքի մօտաւոր անցեալն
ու նոր գրականութիւնն է որ կը ցուցա-
դրուին. գովելի է «մրցանակ»ներով գրա-
կան շարժում առաջ բերելու ու գրագէտ-
ները քաջալերելու իր ձեռնարկը: Երկար
էջերու պիտի կարօտէր, եթէ ուզէինք
«Հայրենիք» լաւագոյն կտորներուն ամ-
բողջական թուարկումն ընել. այս պատ-
ճառով գոհացանք այս անգամ ընդհանուր
ակնարկներ տալ աշխատակիցներուն եւ
նիւթի տեսակին շուրջ: Այս տարուան
«Հայրենիք» գրական բաժինին (արձակ
- բանաստեղծութիւն) մասնակցած են մեր
- լաւագոյն գրիչներէն՝ Աւետիս Ահարո-
նեան, Լեւոն Շանթ, Կոստան Չարեան,
Արսէն Երկաթ, Համաստեղ, Յ. Օշական,
Ռուբէն Բերբերեան, Նշան Պէշեքթաշեան
եւ մեր գրագիտութիւնէն՝ տաղանդաւոր
Պերճունի իր «Խանձուած օրեր» Մեծ
Եղեռնի շրջանէն առնուած վէպովը. ինչ-
պէս նաեւ Ս. Թադևոսեան, Եղ. Հայկեան,
Մարտիկ եւ «Սրտերու երգը» ծանօթ
հեղինակը՝ Արմէն Անոյշ: Պատմականի
համար շարունակեալ յօդուածներ տուած
են Ս. Աստուածատրեան «Ռուսահայ մը-
շակոյթ» Վահան Մինասորեան «Ռուս -
թրքական յարաբերութիւններ» Ս. Գիւլ-
իսանդեան «Հայկական յեղափոխու-
թեան շարժումը», Գրիգոր Եղիկեան
«Հնչակեան կուսակցութեան» պատմական
փուլերը. Վ. Նաւասարդեան «Հայկական
ու միջազգային» քաղաքական տեսութիւն-
ներ. Վարդգէս Ահարոնեան «Դատարանը
Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ»:
«Հայրենիք» յունուարի թիւով 100 տարի
մրցանակ մը խոստացած էր, մինչեւ դեկ-
տեմբեր իր էջերուն մէջ երեցող լաւագոյն
թատերախաղի հեղինակին. այս առիթով
Թատերախաղերը բաղմացան. Յ. Օշական
գրեց «Մինչև ո՞ւր» Ժենիա - Արիստա-
կեան - Պոլիակինա՝ «Կարապի երգը» եւ
Նշան Պէշեքթաշեան՝ «Սոսկալի Նադար»:
Ինչքան որ որոշ անգամ իր ժպտի բախտը:

Գրախօսուած գիրքերէն յիշենք, Երե-
միա Չէլչէլի «Մտածողի պատմութիւն»
(յունուար, 173). «Թուրք ժողովրդական
գրականութիւն» (Յրանսական «Արեւե-
լեան Ուսումներ» ու էջերուն մէջ լոյս տե-
սած գիրք մը) (մարտ, 172). Արամ Երե-
մեանի «Ռուսահայ թատրոնի պատմու-
թիւնը» (մարտ, 170). Հ. Ն. Ակինեանի
«Մատենագրական հետազոտութիւններ»
(ապրիլ, 172). Արշակ Ալպոյաճեանի
«Պատմութիւն Հայ Կեսարիոյ» (յունիս,
171). Կիւրեղ Նրայեանի «Արիւնոտ ձա-
նապարհին» (յունիս, 175). եւ Ն. Աղ-
ոնցեանի «Բանասէրի Յուշագիրը, Ա.
- Ժ. Կարալ. (հոկտ. 172): Երկու ուղե-
գրութիւններ ալ կան, մին «էվլիա էֆէն-
տիի ուղեգրութիւնը» որուն Հայաստանի
վերաբերեալ մասերը Յ. Քիւրտեան
թարգմանած է անգլիերէնէ. միւսն է Սի-
մէոն Դպրի «Ուղեգրութիւնը» հրատա-
րակուած Արտ. Արեղեանէ:

Գրականութեան համար տուրքեր տուած
են Ռ. Բերբերեան, որ կը շարունակէ նա-
խորդ տարուան «Լեւոնի վիշտը եւ Մմբատ
Շահաղիգեանի անձնական տուածը» (յուն-
ուար, 74). Ռ. Արքահամեան «Սայեաթ
Նովայի տաղերի զլիւստը գեղարուեստա-
կան գիծերը» (մայ. 104). Արտաշէս Յա-
րութիւնեան «Ռ. Սեւակի կարծիքները
Մեծարեցի մասին» (յուլ. 110), եւ «Մի-
քայէլ Մանուէլեանի ընտիր գործերուն»
շուրջ տեսութիւն մը (օգոստ. 16): Հայ
լրագրութեան եւ Սուլթանութեան օրով
հայ պատմութեան համար շահագրգռա-
կան յօդուած մըն է Երուանդ Տէր Ան-
դրէասեանի «Հայ լրագրութիւնն ու հրա-
պարակագրութիւնը Թուրքիոյ մէջ» (88,
մարտ):

ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

(9-դ տարի. Փարիզ. Յունուար-Դեկտ.)

Ահաւաստիկ Հայ Գրի գատին նպաստող
ուրիշ վաստակաւոր մըն ալ՝ Մկրտիչ
Պարսամեան, որ իր «Կեանք եւ Արուես-
տ»-ով կը գտնուի պատերազմի սեղմումնե-
րուն առջեւ. բայց մենք վստահ ենք տո-
կունութեանը մասին Մ. Պարսամեանի, որ
դեկտեմբերի թիւին յայտարարութեան
մէջ առաջադրած է ամսագրին հրատա-
րակութիւնը շարունակել «կարելիութեան
սահմանին մէջ» եւ ստացած «բաժնեգին-
ներուն» չափով: Ամէն տեղ միեւնոյն ար-
ձագանգը. գրականութեան բարեկամ ու
համակիր մեր սիրելի բաժանորդներուն

ուշադրութեան կը յանձնենք սա կէտը, որ իրենց հաւատարմութիւնը՝ նիւթական օժանդակ հանդիսանալէն զատ, բարոյական կարեւոր քաջալեր ու գնահատում մըն է Հայ Գրի ազնուական դատին եւ անոր անձնուէր վաստակաւորներուն:

Գրականին ու գեղարուեստականին քով Պարսամեան երբեմն այժմէական խորհրդաժողովներու էջ պիտի բանայ, մասնաւորապէս՝ Փրանսական բանակին մէջ Հայ զինուորներու կեանքէն:

Գրականութեան նուիրում յօգուածներ են իրանահայ «Աշուղ Սքանդար Օղլի» (73)․ «Արեւմտահայ թատրոնը» (94), եւ երուանդ Օտեանի վկայութիւնը՝ Ատոմ Եարճանեանի մասին (107): Զօհրապի եւ Արփիարեանի երբեմնի գործակից՝ Տիգրան Կամսարականի «Վասակին իղձը» նորակէտը դրական արտայայտութիւն մըն է իրապաշտ ուղղութեամբ (1): Վերջին ժամանակներու պատմական ծանօթութիւններ կը յայտարարէ «Գրիգոր Զօհրապի հետ համալսարանի բեմերուն վրայ» յօդուածը Պ. Հմ. Սոսորովեանի (33):

Բաւականաչափ թիւով կան Գրախօսականներ, Մանուկ Աբեղեանի «Սասնայ Ծռեր», Սասունցի Դաւիթի հաղարամեակին առիթով Երեւանի մէջ լոյս տեսած ստուար եւ արժէքաւոր գործը (9)․ բանաստեղծութիւնը՝ (գործ Յովհ. Թումանեանի), մաս առ մաս հրատարակուեցաւ ամսագրին մէջ: Հելլէն բանաստեղծ՝ Քուլիս Ալէքիսի «Արմենիքի Մուսա»ն (60)․ Ահարոն Տատուրեանի «Մազաղաթները» (77)․ Համաստեղի «Սրբազան կատակերգութիւն եւ Տոմար Մաքիական» մանրավէպն ու թատերախաղը (102), լոյս տեսած 1938ի «Հայրենիք» ամսագրին փետր․ – յուլիս թիւերուն մէջ: Վարդգէս Ահարոնեանի «Յովհաննէս Թումանեան – մարդը եւ բանաստեղծը» (108)․ Ն. Սարաֆեանի «Տեղատուութիւն եւ Մակընթացութիւն» (174)․ Կոմիտաս վարդապետի «Քնարերգութիւններ»․ Վահրամ Սօֆեանի

«Լոյս եւ Ստուեր»․ Վարդան Եղիշեանի «Աստուածաբալ քաղաք» եւ Ճորճ Մարտիրոսեանի «Որբի մը սիրտը» (177–180):

Մայիսի խմբագրականին մէջ Պարսամեան խանդավառօրէն ճառերով Հայ Գրի մասին ի միջի այլոց, կը զգացնէ անհրաժեշտութիւնը վերանորոգելու մեր ներքին ճակատը եւ թէ – Հայ Մշակոյթն է մեր երէկի եւ այսօրուան եւ վաղուան գոյութեան եւ ինքնապաշտպանութեան միակ աղբակը:

«Կեանք եւ Արուեստ»ի գեղտմբերի թիւէն կ'իմանանք որ տիրող պայմաններուն տակ դադրած են լոյս տեսնել Զուարթնոց, Լուսաբաց, Փարիզ–Արեւիք, Հայ – Բոյժ փոքր եւ Վէմ մեծ պարբերականները․ մեր ցաւը ամէնուն՝ բայց մասնաւոր կերպով վերջինին նկատմամբ է, որ Ս. Վրացեանի խմբագրութեամբ՝ իսկապէս արժէքաւոր ու լուրջ ամսագիր մըն էր, ազգային պատմութիւն եւ ընկերաբանական հարցեր շօշափող եւ նոր ժամանակներու մէջ դեր կատարելու կոչուած: Նոյնէն կը տեղեկանանք թէ դադրած է նաեւ Աթէնքի Արեւագալ ամսագիրը, «յուսացում» քաջալերանքը չգտնելով: Նախապէս ունէինք «Նայիրի»ն, բայց նորագոյն եւ վերջին ժամանակներուն մէջ Գ. Կառվարենցի եւ Վաղգէն Շապեանի խմբագրութեամբ, իր հելլէն բաժինով եւ նոր գրողներու մասնակցութեամբ, «Արեւագալ» մեր դրական մշակոյթին միակ ներկայացուցիչն էր Յունաստանի մէջ: Արդէն ցարդ ստացեր էինք Յունուար – Ապրիլ միացեալ թիւը: Իսկ Նոր Երկիր օրագիր առժամեայ դադարէ մը վերջ, վերսկսաւ լոյս տեսնել: Գերմանիայէն չենք ստանար եօթն լեզուեան «Կովկաս»ը․ կը համարինք որ դադրած ըլլայ ներկայ պայմաններուն տակ:

ԽՄԲ.

“ԲԱԶՄԱՎԷՊ” ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

Սատարելու համար Հայ Գրի եւ Մշակոյթի ծաւալումին, եւ քաջալերելու համար «Բազմավէպ»ի ազնիւ բաժանորդները, խմբագրութիւնս ստիպւած է ՏԱՐԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ: Մրցանակները ընտրուած են Հայ Գրականութեան եւ Գեղարուեստի արժէքաւոր նմոյշներէն, եւ մեր մամուլի գրական ու գեղարուեստական լաւագոյն ու շէղ հրատարակութիւններէն:

ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. – Հին Գ. բաժանորդ գտնողները պիտի ստանան	Ա. խումբէն	հատուկ մը՝	իրենց ընտրութեամբ:
2. – ՁՈՐՍ	»	Բ. խումբէն	»
3. – ԵՐԵՔ	»	Գ. խումբէն	»
4. – ԵՐԿՈՒ	»	Դ. խումբէն	»
5. – ՄԷԿ	»	Ե. խումբէն	»

ԲԱԺՆԵԳԻՆԵՐԸ ՊԵՏԲ Է ՈՐ ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒԻՆ

1. – Գեղունի 1927. Ամբողջապէս նուիրուած Հայ Գեղարուեստի ու կեանքի. 80 մեծադիր էջեր. գինն է 12,50 դր. ֆր. Փրանք:
2. – Թերգեան Թովմաս. Բանաստեղծութեանց ամբողջական հաւաքածոյ. Ա. Զօհրանեանի ուսումնասիրութեամբ. հատ. Ա–Բ. էջ 916, գին 10,50 զ. ֆր.:
3. – Վասպուրական. Վան–Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան: Նկարազարդ (1915–1930). Հրատ. Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան: Գին 8 զ. ֆր.:
4. – Յուշանկարք Պատմութեան Հայոց. Մեծադիր Ալլամ Նկարներու՝ ազգային պատմական դրոշմներուն ու պատերազմներուն: Հայկական տան մը համար սեղանի կան դրոշմներուն. գին 7,50 զ. ֆր.:
5. – Հայունի պատմութեան առջեւ. Իր նիստ ու կացին հետ՝ կը նկատուի կարեւոր դերը, զոր Հայուհին կատարած է ընտանեկան յարկին ներքեւ եւ դուրսը՝ ընկերային, ազգային, եւ քաղաքական կեանքին մէջ: Հեղ. Հ. Վ. Հացունի, պատկերազարդ, 1937, էջ 471, գին 7 զ. ֆր.:
6. – Բացառիկ «Բազմավէպ» 1936. Գարադարձին տոթիւ Մուրատեան եւ Ռաֆայէլեան Վարդանի (1836–1936). Հեղ. եւ պատկերազարդ. էջ 576, գին 9 զ. ֆր.:
7. – Յուշանկարք Հայոց. Ալլամի արձակ լանդշաֆտներէն: Գին 8 զ. ֆր.:
8. – Պատմութիւն Հայոց. Գին 8 զ. ֆր.:
9. – Սրտերու Երգը – Վանքի Ծաղիկներ. Գին 8 զ. ֆր.:
10. – Սեւան. Հայ նորագոյն Կոմպոզիտորներ, ուսումնասիրութիւն 20րդ դարու Հայկ. երաժշտութեան եւ նշանաւոր Գեղարուեստի: Պատկերազարդ եւ ձայնագրեր ընտրելու երաժշտութեան եւ նշանաւոր Գեղարուեստի: Գին 8 զ. ֆր.:
11. – Նշանաւորներ. Պատմական վէպ երկու խօսքերէն: Գին 8 զ. ֆր.:
12. – 15 հատորիկներէ բաղկացած կատարեալ շարք մը վէպերու, կրթիչ եւ իրական կեանքէ տոնուած: Հաճելի նուէր ծնողներէն՝ իրենց փոքրիկներուն:
13. – Եկայք Հաւատացեալք. Հայ եկեղեցական ամէնէն արժէքաւոր մենեղներէն մէկը, ձայնագրուած եւ լուսանկարներով: Գին 3 զ. ֆր.:
14. – Աստուածային կատակերգութիւն նախահայր՝ Տանդէ Ալիկիւրի. աշխ. Թրգ. ուսումնական բանաստեղծութեան նախահայր՝ Տանդէ Ալիկիւրի. աշխ. Թրգ. 1927, էջ 320, գին 2,40 զ. ֆր.:
15. – Ռուսահայ Գրականութիւն. Սկզբից մինչեւ մեր օրերը: Հեղ. Լ. Կ. (Առաքել Բարախանեան). 1928, էջ 336, գին 3 զ. ֆր.:
16. – Անքաւամ Տրապիզոնցի. Գեղեցիկ վէպ, ազգային վերջին կեանքէն տոնուած: Հեղ. Օր. Փոյ Հանրի Պարոտյ. էջ 337, գին 2 զ. ֆր.:
17. – Փառքի Զաւակներ. Վերածնունդ արուեստին եւ արուեստագէտներուն. բանաստեղծներու, նկարիչներու եւ երաժիշտներու: Հեղ. Խալ. Ատոյ Փոյ Բատովան. էջ 134, գին 1 զ. ֆր.:
18. – 10 Թատերախաղերու շարք մը. գին 2 զ. ֆր.: